כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

כא.

אין צריך להעלות לו שכר. ועוד אמר אבא מרי דהשוכר בית מרלאונן כו' ומצלת בית של שמעון והוא שכרה מרלאונן מעלה שכר לשמעון: **פרפי.** בתמיה. כלומר תרתי מילי קאמר דמתרן אהדדי דהאי דשכר בית שמעון מרלאונן הוה ליה דר בחצר שמעון שלא מדעת שמעון וקאמר צריך להעלות לו שכר וריש קאמר אין צריך: **פא דקיימא לאגרא.** מעלה שכר לשמעון דהוה ליה זה נהנה וזה מסר: **הדר בחצר חבירו.** דלא קיימא לאגרא שלא מדעת אין צריך להעלות שכר: **שנאמר ושאיר יוכף שער.** של שמו שאיר מכמת שער בית שאין בני אדם דרין בו והלכך זה שעמד בו ההנהו. ליטעמא אחרינא בית שהוא שאר ויחיד מאין אדם יוכל שער מזיקין מכמתין אותו: **כיפא מיפכא יפיב.** בית שהוא מיושב בדירת בני אדם יפיב ישובו קיים לפי שהדרין בתוכו רואין מה שהוא צריך ומתקנין אותו: **דקמשמש בו.** בעל הבית בליבי ומיבנא שהיו עליו ומבנו בתוכו וזה הלך ודר בו משום שאיר ליכא הואיל ומשמשין בו משום ביתא מיבנא ליכא דאין זה ישוב וזה שדר בו יפה עשה וההנהו: **אקילקלפא.** (א) אשפה דמתרגמינן אקילקלתא מאשפות ירים אביון (תהלים קיג): **קרמנאי.** שם אומה. ל"א קדמונאי קדמונים היו יושבין בו ומעליס שכר ליתומים והוה ליה קיימא לאגרא: **אמר רב ובמחזרים.** ראשה מרחבה לגילה של רחבה ואכלה פירות קמני מתניתין דמשלמת מה שהזיקה אע"ג דכולה קיימא ברחבה: **פטורה.** הואיל ונוף הבהמה קאי ברחבה דאורחה הוא להחזיר ראשה ושן ברה"ר היא: **וקמה בצידי רחבה.** שאין דרך שוורים ללכת שם הלכך לאו כר"ה דמי: **כאפי נפשה.** לאו אמתניתין: **מחזרים.** שהחזירה ראשה ואכלה בצידי רחבה: **פטיעא במחזרים.** דהא פתח חנות בתוך הרחבה ליכא ולא משכחת לה אלא במחזרת וקמני מה שנהנית כו': **דקיימא.** חנות בקרן זוית כגון מבני קרן גדול וקיימא חנות בראש מבני קרן ומשון קלת כלפי פנים וכשנכנסה בהמה ממבני גדול לקרן פגעה בפירות מיד דרך הלוכה דלאו מחזרת

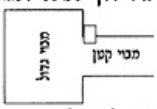

היא: **כ"ע לא פליגי דחייב.** דלא היה לה להחזיר ראשה לגילי רחבה: **במקלה מקום.** שכנס לתוך שלו ונגנה והיא מקרקעו לרה"ר ושטח שם פירות ונכנסה שם בהמה דרך הלוכה ואכלתן: **ליפא.** רב ושמואל מפופר בור ברשותו והפקיר לשותו ולא הפקיר בורו קמפלגי וכפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דפליגי בה לקמן בפרק שור שנגח את הפרה (דף מט:) דרב סבר חייב ומשום הכי פטורה הן בהמה דזה ששטח שם פירותיו הוה ליה כמו בור שאם הומלקה בהן בהמה חייב שהרי הפקיר רשותו הלכך לא היה לו לעשות כן וקי"ל בהמניח את הכד (לקמן דף נ.) כל המקלקלין ברשות הרבים שהזיקו חייבין לשלם וכל המחזיק בהן זכה: **ושמואל סבר פטור.** הלכך בהמה שאכלתן חיינת שהרי ברשות עשה ורשות הרבים נמי לא הוי שאין זה דרך הילוכה בעלמא

כהדיוט מדעת דמי. פ"ה דדעת שכינה איכא וקשה דשלא מדעתו לאו דוקא אלא אורחיה דמילתא נקט וה"ה מדעתו אלא גרמה כהדיוט מדעת דמי כלומר דדעת שכינה איכא שלא יהנה אדם בלא מעילה: **ויהבי** להו ליתמי דבר **טועם.** ומתמה כן חייב לשלם מה שנהנה אע"פ שלא מיקר כל כך וכן מוכח כולה שמעתין כדאמרינן לעיל משום שחרוריתא דאשיתא:

ובמחזרת. פי' בקונטרס דלדוקא במחזרת אבל אכלה בלא חיזור כגון שגילי הרחבה בולטין ואכלה מאותה בליטה משלמת מה שנהנית בפי"ד) אחר של רש"י פירש דמחזרת חייבת משום קרן דמשונה הוא וקשה לפירושו דלעיל אמרינן כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק הכא נמי אורחיה לחזור ואפילו לעלות בגילי רחבה ועוד דמשלמת מה שהזיקה משמע ר"ש ועוד דמשמע בסמוך דמיונא דמקלה מקום לרה"ר כחיזר מחזרת ונראה לר"י דגילי רחבה חשיבי אבר הניחן שכל אחד יש לו רשות להניח פירותיו כנגד פתח ביתו בגילי רחבה ולרב אפילו במקום שיכול לאכול בחיזור חשיב אבר הניחן וחיינת מזק שלם מטעם שן ולשמואל מקום שיכולה לאכול בחזרה חשיב לה כרשות הרבים:

מפתח החנות. הן תריסי החנויות שמניחין לפני החנויות כשפותחין אותן ונותנין שם פירות: **מה** שנהנית. לא רצה להעמיד כגון שפתח החנות בולט לתוך הרחבה ויכולה לאכול בלא חיזור דמודה רב דפטור לפי שאין דרך החנות להיות בולט כל כך:

דקיימא בקרן זוית. כגון מבני עקום וכשמגעת לעקמומיתה קודם שתפנה לגד אחר אוכלת מפתח החנות כנגדה בלא חיזור ובמחזרת החנות משלמת מה שהזיקה אע"פ שאוכלתן בלא חיזור דאבאר הניחן ממש הוי וכירושלמי משני הך פירכא דמפתח החנות אגיבא דרב כגון שהיה חמור טעון גדיים ובשעת עמידתו פשטו ראשיהן ואכלו לפ"ה אמי שפיר דלגבי חמור שאוכל בחיזור חשיב קרן ולגבי גדיים דאכלי כי אורמייהו חשיב שן ולפי' ר"י ל"ל דכל מה שהגדיים יכולין להגיע ולאכול חשיב רה"ר אפילו לחמור שאין יכול לאכול בלי חיזור כי זה דומה לומר דגבי חמור חשיב אבר הניחן ולגבי גדיים שעל גביו חשיב רשות הרבים: **בי פליגי** במקצה מקום בו'. שכנס לתוך שלו והיא מקרקעו לגבי רה"ר ולא שהפקיר רשותו דא"כ הוי רה"ר גמור אלא הניח לשעות שם פירותיו אבל כ"ז שאין פירות שם יש רשות לגבי רה"ר להלך שם ומסקינן פלוגתא דרב דאמר דמשיב שן ברה"ר אפילו אין יכולין לאכול בלא חיזור דלא דמי למחזרת בגילי הרחבה דחייב דגילי הרחבה הם גבוהים ורחבים ומובדלים ממנו ומשונים אבר הניחן אבל מקלה מקום שזה הוא לרשות הרבים ושמואל אמר חייבת משום שהפירות מונחין ברשותו והוי אבר הניחן אף על פי שיש רשות להתות לדרום אלה: **דרב** סבר בור ברשותו חייב. ולכך פטור דמשיב כמו בורה בור שאם הומלקה בהמה באותם פירות חייב הלכך כל הקודם זכה כדין מקלה ברשות הרבים כדפירש בקונטרס ובהמה שאכלה פטורה ורב לטעמיה דאמר בפרק המניח (לקמן דף נ.) זכה בין בגופן בין בשבחן ואין לחמוה אין מפטר מפירות פגימיה

מסורת הש"ס

א) לקמן נ:. [ע"ש כ"מ פר:]. ב) פוסקים מת. ג) [לקמן כ.]. ד) וכן פרש"י בתמני'.

תורה אור השלם

ו. נִשְׁאַר בְּעִיר שְׁמָה וְשַׁאֲרִיתָהּ יִבְרַת שָׁעַר: ישעיהו כד יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אקילקלפא אשפה. נ"ב וכן הוא במס' ע"ז דף כח ע"ל וכסו"ש דף יג ע"ל:

גליון הש"ס

גמ' קסבר בור ברשותו חייב. עי' לקמן דף כח ע"ב תוס' ד"ה הג"מ:

מוסף רש"י

כהדיוט מדעת דמי. שהקדש מוגה למעוול לכל הנה ואין מוסר בידו ורחמנא אמר מתן דמתהני למעול ורחמנא יתיב (ב"מ צא:). ושאיה יוכת שער. לשון בית הסתר מלון דמתיבי למעול ורחמנא יתיב (ב"מ צא:). ושאיה יוכת שער. לשון בית הסתר מלון יושב ומתון כך שעירים מרקדים שם ומענמין וכוחתין את שערו (הושע מח.) שר הוא ושמו שאיר מכמת שערים וכוחלי בית שאין אדם לר כמוכה (לקמן צז.). ביתא מיתבא יתיב. זה הדר בתוכה ההנהו לגיה זה שהוא מיושב כדיוקן. יתיב. לשי מרב. לפי שהדר בתוכה טס ומספיק מדקיה תמיד (שם).

רבינו חננאל

דמי וחייב ובהדיוט שלא מדעת קימא לן חצר דלא קיימא לאגרא פטור שנאמר ושאיה יוכת שער. השוכר בית מראובן ונמצא אותו הבית כי לשמעון הוא משלם הדר בו שכירות לשמעון וכן השוכר בית מבעלי העיר ונמצאו בעלים משלם השכירות לבעליו. ההוא גברא דבנה אפדנא אקילקלתא דיתמי ואגביה רב נחמן לאפדניה מיניה להשתלם השכירות ממנו. לימא קסבר הדר בחצר חבירו בלא דעתו צריך להעלות שכר לא אלא משום דמעיקרא קרמנאי הוו יתבי בההוא קילקלתא והוו יהבי ליתמי דבר מועט ואמר ליה ר' נחמן דיל פייסינהו ליתמי לא אשגח ביה ואגבא לאפדנא מיניה: **מתני'** מצידי הרחבה משלמת מה שהזיקה. אמר רב ובמחזרת כגון שיש חנויות פתוחות בצדדין של רשות הרבים והיתה מהלכת ומחזרת ראשה וחוטפת בפיה מן הפתחים ואוכלת. ושמואל אמר אפי' מחזרת פטורה ומשלמת מה שהזיקה היכי משכחת לה כגון דשבקה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה ואתיב רב נחמן עליה דרב ממתני' מפתח החנות משלמת מה שנהנית מאי שנהנית אבל מה שהזיקה לא. ופריק מתני' כגון דקיימ' זה פתח החנות בקרן זוית כגון שהיה

רבינו חננאל (המשך)

רחב הרחבה ר' אמות ובמקום אחר ד' אמות ובאותן ב' אמות פתח פתוח לחנות ובה פירות והבהמה בדרך הילוכה פשטה ואכלה מאותו הפתח בלא חזרה והשן ברשות הרבים בלא שינוי פטורה. ואשכחן בחלמוד ארץ ישראל רב אמר עקמה צוארה ואכלה משלמת מה שהזיקה והתנינן מפתח החנות משלמת מה שנהנית. תיפתר בשהיה חמור שעון גדיים ובשעת עברתן פשטן צואריהן ואכלו מפתח החנות פי' לפי דרכם אכלו הגדיים בלא עקימת הצואר ועל כגון זה שנינו מה שנהנית. איכא דאמרי מחזרת כולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במקצה מקום מרשותו ונתן בו פירות והניחה הבהמה רשות הרבים והלכה לה אל הפירות ואכלתם רב אמר פטור ברשות הרבים הוא חשוב ושן ברשות הרבים פטור ל) לרב ואלו חפר בו במקום זה שהקצהו לרשות הרבים כגון שהכנים כותלי חצירו בפנים והניח מחצירו מקום משוה לרשות הרבים בלא מחיצה ונפל באותו הבור שור חייב בעל המקום ההוא שחפר בור באותו מקום כי בחופר בור ברשות הרבים ג) דמו. ושמואל אמר מקצה מקום מרשותו לרשות הרבים כי האי גונא חייב שהרי לא הפקירו וכחצירו הוא והשור שאכל פירות באותו מקום שהקצה מרשותו ג) ונפל שמה

ל) נראה דל"ל ולרב לי' חפר בו כו'.

ג) מדברי רבינו פלט נראה דלא נרם לגימא בגור ברשותו פליגי ול"ע.

ג) פלוגי ל"ל חייב לשלם אם נפל שמה וכו'.

עין משפט נר מצוה

סג א מי' ס"ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט טוש"ע ח"מ סי' שסג סעיף ו:

סד ב מי' ס"ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט

סמג עשין עב עוד ע"ש ח"מ סי' שסג סעיף ט ופעיף י:

סה ג סמג עשין ג:

סו ד ה מי' ס"ג מהלי' גזלן ממון הלכה ט

סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' שלא סעיף ט:

סז ו טוש"ע שם סעי' י:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com